

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

HRVATSKI JEZIK

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE
šk. god. 2022./2023.

ČITANJE, KNJIŽEVNOST I HRVATSKI JEZIK

HRV.65.HR.R.K1.32

53424

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

A	☒	B	☐	C	☐
---	-------------------------------------	---	--------------------------	---	--------------------------

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

A	☒	B	☐	C	☒
---	-------------------------------------	---	--------------------------	---	-------------------------------------

C IK

Prepisan točan odgovor Paraf (skraćeni potpis)

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **100** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po stranicama ove ispitne knjižice, ali **odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore**.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 32 stranice, od toga 2 prazne.

I. Čitanje

Zadatci s polaznim tekstom

Zadatci višestrukoga izbora

U zadacima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatci od 1. do 30. odnose se na polazne tekstove.

Vjenceslav Novak, *Posljednji Stipančići*

Napokon je došao i onaj zlokobni tren i drski čin pijanoga časnika. Valpurga se nije mogla dosta načuditi da se tu nije Stipančić gotovo nimalo oborio na Wintera. On je to spomenuo kao neznatni događaj – ali zato se oborio na Domazetoviće, Daničiće, Homoliće, Vukasoviće i druge plemiće s tolikom žestinom te je sin Juraj mogao vidjeti da „naši domaći ljudi” nijesu naprama svjetskim ljudima nego sitni miševi, nevrijedni da žive samosvojno i svojim imenom... U Stipančićevoj prekipjeloj žuči poradi tobožnje nepravde nanesene mu od sugrađana – ni majorovih prstiju nije tu opazio – iščezavali su posve svojom neznatnošću izrazi što im ih je pridijevao: kramari, lopovi, ništarije, malovrijednici itd...

Povod, tok i konac parnice predočio je u najtanjim sitnicama Stipančić tako te je bila uvjerena i Valpurga da joj je muž doživio „veliku sramotu”, a skroz pravedan. „Moja mržnja proti njima” – zaključio on – „mora živjeti i poslije moje smrti, mora živjeti u tebi, momu sinu; hoću da ju ovim spisom kao žlijebom izlijem iz svoga srca u tvoje...”

– Neka dragi bog znade te muškarce! – uzdahnula je tu Valpurga. – Ali mi žene ne bi mogle biti takove...

Sama se pako parnica razvila ovako:

Po gradskim ustanovama, danima jošte od Marije Terezije, nije smio patricij nositi plemićkog odijela ni opasati plemićki mač a nekmoli se njime i javno – pa bilo i poradi vlastite obrane – poslužiti. Stipančić je bio na krstu sina Jurja prekršio i jedno i drugo. – Duh novoga doba – jednakost ljudi – što se iza velike francuske revolucije širio nad Europom, nije još bio dopro ovamo da razara jake, gotovo neoborive kule iz kojih su gospodovali nad ogromnim većinama pojedinci, bogzna koliko pravedno i u kojoj davnini ovlašteni stališi i porodice. Ni senjski plemići ne bijahu tada već ni izdaleka ono što su im još najbliži pređi bili. Plemićki mačevi rđahu u tokovima, plemići koji su se htjeli održati trgovahu i laćahu se služaba kao i ostali građani, a ono sjaja što im ga bijaše još ostalo potamnjavao je vojnički stališ što ga je država nad sve ine stališe u zemlji dizala. Ali pored toga mnogi i mnogi plemić nije mogao dozvoliti da obični građanin ili patricij usvoji sebi njegova uzakonjena ako i prazna prava. – Uvrijeđenome majoru, uckanom¹ još više od majorice, nije stoga bilo teško skloniti većinu

¹ uckan – bijesan

magistrata da digne proti Stipančiću parnicu što je neovlašteno metnuo na se plemićko odijelo i pripasao plemićki mač. Stipančić nije isprva vjerovao u dignutu optužbu, ali kad je bilo do zbilje, on, nemoćan proti slovu zakona, nije drugačije mogao sebi svega protumačiti nego zlobom i zavišću svojih sugrađana... Doduše on je osjećao da ga njegovi suvremenici mnogo ne vole, ali nije za to mario. Kad bi išao gradom ukočen i ravan s dignutom glavom i uvijek ravno upravljenim pogledom, ne bi ni za živu glavu odzdravio ni jednome pozdravu običnih građana. Potajno veselje u gradu što ga je magistrat ponizio, nije mu moglo ostati tajno. Zato je na koncu presude o parnici napisao sinu savjet: „Vragu budi prijatelj, ali svomu rodnomu gradu nikada!”

1. Koji je događaj iz cjeline djela pripovjedač označio kao *drski čin pijanoga časnika*?

- A. Časnik nije dopustio Stipančiću da nosi mač.
- B. Časnik nije htio Stipančiću posuditi novac.
- C. Časnik je htio potkupiti Antu Stipančića.
- D. Časnik se udvarao Valpurgu Stipančić.

(1 bod)

2. Što je iskazano sljedećom rečenicom?

– *Duh novoga doba – jednakost ljudi – što se iza velike francuske revolucije širio nad Europom, nije još bio dopro ovamo da razara jake, gotovo neoborive kule iz kojih su gospodovali nad ogromnim većinama pojedinci, bogzna koliko pravedno i u kojoj davnini ovlašteni stališi i porodice.*

- A. Revolucione promjene nisu zahvatile senjske plemiće.
- B. Pojedinci su se borili za jednakost među ljudima.
- C. Plemići nisu mogli zadržati svoje povlastice.
- D. Grad Senj tuđinci nikad nisu uspjeli osvojiti.

(1 bod)

3. Zbog kojega se od sljedećih razloga vodio pravni postupak protiv Ante Stipančića?

- A. Uvredljivo se obraćao senjskim plemićima.
- B. Napao je nenaoružana čovjeka.
- C. Prisvojio si je plemićka prava.
- D. Ponižavao je vojnički stalež.

(1 bod)

4. Kojim se od sljedećih izraza upućuje na socijalno-psihološku karakterizaciju Ante Stipančića?

- A. sitni miševi
- B. tobožnja nepravda
- C. dignuta glava
- D. potajno veselje

(1 bod)

5. Zašto se Ante Stipančić neprijateljski odnosi prema građanima Senja?

- A. jer su se radovali postupku magistrata protiv njega
- B. jer su ga ponizili na Jurjevu krštenju
- C. jer su mu oni bili poslovni suparnici
- D. jer su bili bogatiji od njega

(1 bod)

Ranko Marinković, *Kiklop*

U staklu među izloženim cipelama pojavi se tanka, neugledna silueta gradskog stanovnika sasvim slabe tjelesne konstrukcije. Naherena pojava u odrazu izloga izazove u Melkioru lukavi podsmijeh i riječ *mobilizacija* nađe se odjednom u jesenjem blatu po kome gaca maslinastosiva monotonija tužnih nepoznatih ljudi na nekom hodanju bez kraja. Vika ljutih narednika, umoran glas promočenih cokula i tajanstvena riječ „ordonanc“¹... Tako se začeo taj strah od novih zbivanja oko njega: šofer ide u Apatin da šofira u tenku... po našoj gorovitoj zemlji... U nekoj gori pritajiti se kao savijena buba duboko u kori neuništivoga stabla: eto, mene nema... i živjeti, živjeti... Kako zatajiti svoje postojanje, ukrasti od ljudi svoje izdajničko tijelo, odnijeti ga u neku beskrajnu samoću, sakriti ga u čahuru straha, uvući se u privremenu smrt?...

Don Kuzma i ne sluti da bi mogao biti objektom jedne zavisti... Stigavši do osobne vage invalida u veži, skine šešir, obriše malu olinjalu glavu s ušima... kao da je dva anđela nose, zatim obriše i oznojeni vratić i šešir s unutrašnje strane, šešir metne na glavu, rubac u džep i stupi na osobnu vagu.

Invalid je još samo njega čekao (bilo se već prilično smrklo): uzvrpolji se uslužno i tucne užurbano svojom drvenom nogom, namjesti naočale izvezane koncem i odvagane don Kuzmu reklo bi se s pobožnošću koja mu i dolikuje. Sudeći po svemu don Kuzma je tu dobra stalna mušterija koja je već stekla puno povjerenje. Pitanje povjerenja ovdje je sasvim umjesno. Bolesnik kome život zavisi od svjedočanstva jedne vage obično ne vjeruje toj trgovačkoj spravi (koja je i stvorena zbog prevare) a još manje vjeruje njenom gospodaru. Sumnjičav je on i misli svi gledaju kako da ga prevare, da mu otmu nekoliko dragocjenih dekagrama na koje se još oslanja njegov život, život, prijatelju!

Don Kuzma sa strepnjom sačeka sudbonosnu cifru težine koja znači *bit il ne bit*. Čak se i sam nešto gorljivo zaokupi oko jezičaka na vagi, i porječka se malo s invalidom i odgurne mu ruku s nestrpljenjem, napokon se smiri i pomiri s jezičcima, primi ceduljicu i ode zabrinut.

Melkioru se činilo da prisustvuje lukavom obredu u kome se provjerava milost božja, a možda i božje postojanje. S intelektualnim stidom, kao da pruža ruku susjedu – kiromantu, stupi on na vagu uznemirena srca. Apatin je na Dunavu, pomisli, ime lijeka protiv apatije...

- Koliko? – upita invalida tobože nehajno.
- Šezdeset i jedan kilogram, sedamsto i osamdeset grama.
- Ne može biti! – poviče uplašeno.
- Može, može – odgovara invalid sa sigurnošću. Naviknuo se na zanovijetanja mršavih mušterija.
- Kako? Pa ja sam...
- Vi ste dovoljno mršavi za tu težinu – reče invalid s doktorskim cinizmom. – Moja vaga ne krade – doda u korist renomea. – Mi pošteno zarađujemo komad kruha, ne bojte se.
- Ne bojim se ja... da krade – nastoji smiješkom objasniti svoju misao – nego recite, ne poklanja li ona?
- Nit krade, nit poklanja. Što ima to i klima.
- A kako je stajao onaj... svećenik? – upita s povjerljivim osmijehom.
- Kao i jutros.
- Znači, i jutros je?...
- I jutros, i jutros. Dvaput dnevno. – Invalid je pokazivao želju da završi beskoristan razgovor; ova mu je radoznalost već bila i sumnjiva, „ispituje ovaj nešto...”

¹ ordonanc – vojnik dodijeljen nadređenom radi prenošenja vijesti ili pošte; kurir

6. Što je tema polaznoga teksta?

- A. Melkiorovo nezadovoljstvo invalidovim poslom
- B. Melkiorov način komunikacije s podređenima
- C. Melkiorovo suprotstavljanje don Kuzmi
- D. Melkiorov strah od mobilizacije

(1 bod)

7. Zašto je Melkior bio uznemiren prije vaganja?

- A. jer se bojaio da će biti težak kao don Kuzma
- B. jer nije bio siguran u tehničku ispravnost vage
- C. jer je priželjkivao da mu težina bude manja
- D. jer je već ionako bio pretjerano mršav

(1 bod)

8. Na kojoj je stilskoj figuri utemeljen prikaz don Kuzmina vaganja?

- A. na eufemizmu
- B. na ironiji
- C. na metafori
- D. na usporedbi

(1 bod)

9. Na kojemu je načelu utemeljen Melkiorov unutarnji monolog u polaznome tekstu?

- A. na načelu asocijativnosti
- B. na načelu kontrasta
- C. na načelu kronologije
- D. na načelu objektivnosti

(1 bod)

10. Koja je od sljedećih tvrdnja o pripovjedaču u polaznome tekstu točna?

- A. Uspostavlja intertekstualnu vezu sa Shakespeareovim *Hamletom*.
- B. Jedan je od likova u polaznome tekstu.
- C. Pripovijeda i u prvome i u drugome licu.
- D. Protivi se postupcima glavnoga lika.

(1 bod)

Giovanni Boccaccio, *Dekameron*

U vrijeme kad je fiorentinskim biskupom bio gospar Antonio d' Orso, valjan i mudar prelat, dođe u Firencu, kao maršal kralja Ruberta, neki katalanski plemić, po imenu gospar Dego della Ratta, čovjek lijepa stasa i veliki ljubitelj nježnog spola. Sluči se da mu se među fiorentinskim ženama osobito svidje unuka brata spomenutog biskupa, krasotica na glasu. Pošto sazna da je njen muž, mada iz dobre kuće, velik škrtac i opak čovjek, s njim se dogovori da će mu dati pet stotina zlatnih fiorina, ako mu dopusti da jedne noći s njegovom ženom spava. Rad toga dade pozlatiti srebrne popoline¹, koji su se onda rabili, te mu ih dade pošto je s njegovom ženom spavao, mada protiv njene volje. To se poslije razglasi, te je onaj opaki čovjek pretrpio štetu i sramotu, dok je biskup, kao razborit čovjek, hinio da ništa o tom ne zna. Kako su se biskup i maršal mnogo družili, sluči se da je na dan svetog Ivana, dok su jedan drugom uz bok jahali, promatrajući žene na ulici kud je procesija prolazila, biskup opazio neku gospu, koju nam je ova posljednja kuga ugrabila, a zvala se gospa Nonna de' Pulci, rodica gospara Alessija Rinucija. Vjerojatno ste je sve poznavale. Bijaše ona tada čila i krasna mladica, te ljeporječiva i smjela, nedavno vjenčana u crkvi Porta San Piero. Biskup je pokaže maršalu, pa kad su joj se približili, položi ruku maršalu na rame i upita:

– Nonna, kako ti se ovaj sviđa, misliš li da bi ga mogla svladati?

Nonni se učini da te riječi diraju njeno poštenje i da bi mogle škoditi njenu ugledu u očima mnoštva koje je oko njih stajalo i to čulo. Stoga, i ne misleći da tu ljagu spere, već da klin klinom izbije, spretno odgovori:

– Gosparu, možda on mene ne bi svladao, no svakako bih zahtijevala ispravan novac!

Kad je to rekla, i maršal i biskup su osjetili da im je vratila žao za sramotu. Jednome, jer je nečasno postupio s unukom biskupova brata, a drugome, jer je dopustio, da onaj to uradi s unukom svog vlastitog brata. I ne pogledav jedan drugoga, šutke i postiđeno odu. Tako, dakle, kad su oni mladicu uvrijedili, nije bilo ni od nje neprilično što ih je svojom dosjetkom pogodila.

¹ popolino – starinski srebrni novac po obliku sličan zlatniku

11. Što je od sljedećega maršal učinio?

- A. Nagovorio je biskupa da ga upozna s unukom svojega brata.
- B. Dao je krivotvoren novac suprugu s čijom je ženom spavao.
- C. Proveo je noć s tuđom ženom protiv volje njezina supruga.
- D. Razglasio je da ga je biskupov brat prevario.

(1 bod)

12. Što je uvrijedilo Nonnu?

- A. Okupljeno ju je mnoštvo smatralo nepoštenom.
- B. Biskup i maršal pokvarili su joj vjenčanje.
- C. Biskup joj je otvoreno nudio maršala.
- D. Vlastiti ju je rođak pokušao prevariti.

(1 bod)

13. Na koji se književni lik odnosi sljedeći primjer?

te je onaj opaki čovjek pretrpio štetu i sramotu

- A. na muža unuke biskupova brata
- B. na Dega della Rattu
- C. na Nonnina rođaka
- D. na biskupa

(1 bod)

14. Koja je od sljedećih tvrdnja o pripovjedaču točna?

- A. Obraća se ženskoj publici.
- B. Prenosi priču koju je čuo od Nonne.
- C. Umro je tijekom epidemije kuge.
- D. Bio je u biskupovoj službi.

(1 bod)

15. U kojemu je od sljedećih primjera naglašena pripovjedačeva bliskost s onima kojima se obraća?

- A.** *čovjek lijepa stasa i veliki ljubitelj nježnog spola.*
- B.** *Rad toga dade pozlatiti srebrne popoline,*
- C.** *koju nam je ova posljednja kuga ugrabila,*
- D.** *Bijaše ona tada čila i krasna mladica, te ljeporječiva i smjela,*

(1 bod)

Ivan Gundulić, *Dubravka*

LJUBDRAG

Ah, sad poznam da ne vara
u sudu se tko govori
da koliko svijet se stara,
toliko je huđi¹ i gori.

U moje vrijeme narav ina²
i nauka biješe od ljudi;
sve je drugoga sad načina,
druga doba, druge ćudi.

U dni moje viđaše se
o koristi gdi svak radi;
uzlotrilo³ sada sve se,
živu isprazno stari i mladi.

Prije bijeljahu sva mjesta se
našim stadim bezbrojnima;
sad dubrava sva ne pase
što u mē⁴ doba jedan ima.

Pomnja prije dobra općena⁵
u njoj vječnu zelen goji;
sad s nepomstvom porušena⁶
s povenutijem listjem stoji.

Ovce vođahu izdaleka
s mekahnijem se runom prije;
sad među nam nije čovjeka
kî se krenut s mjesta umije.

Prije od ljudi sej⁷ Dubrave
koralj se je ribô u moru;⁸
svačije su sad zabave
kamenitu dubsti goru.

Prije ko mrav odasvuda
svak nosaše sebi hranu;
sad, za ne imat malo truda,
svak mre u lasti gô na stanu⁹.

Prije ne znahu prve vile
što je svila u haljini;
sad odjeće svê¹⁰ od svile
nije seljanke kâ¹¹ ne čini.

Prije pod ruhom priprostime
zlato odsvud nam na stan pliva;
zlatno ruho u ovo vrime
stan svakomu ogoliva.

U moje je dni letila
na krilijeh sama ptica;
za poletjet sad su krila
oko vrata u mladica¹².

¹ huđi – lošiji

² ina – drukčija

³ uzlotrilo se – pogoršalo se

⁴ mē – moje

⁵ pomnja prije dobra općena – prijašnja briga za opće dobro

⁶ s nepomstvom porušena – uništena zbog nepažnje

⁷ sej – ove

⁸ koralj se je ribô u moru – koralj se vadio iz mora (tj. napornim se radom stjecalo bogatstvo)

⁹ svak mre u lasti gô na stanu – svatko umire osiromašen zbog predavanja užitcima

¹⁰ svê – svoje

¹¹ kâ – koja

¹² za poletjet sad su krila / oko vrata u mladica – mladići imaju krila samo za poletjeti oko vrata djevojkama

Nošahu se opletene
u bio gajtan prije kose;
sad pram u cklo¹³ pletu žene,
a zrcalo im glave nose.

Prije bijehu bistri viri¹⁴
da čis ogled svemu daju;
vilami se sad pastiri
u zatioku ogledaju.

Vladaše se u mâ ljeta
mlados svjetom¹⁵ od staraca;
sad čut mladi neće svjeta
ni od istijeh njih otaca.

Mlados prije cić koristi¹⁶
svita obhodi čet'r dila;
sad na jednom gine misti
za stupajim pricijeh vila¹⁷.

Tim nije čudo, čim bez znanja
dni u ispraznoj lasti¹⁸ traju,
ko Zagorko da imanja
s pricijeh vila ostavljaju.

Ali u ovemu svemu meni
pomoć je ufat zgar s visine
na dan ovi posvećeni
našoj slobodi od starine.

¹³ cklo – staklo

¹⁴ viri – izvori

¹⁵ svjetom – savjetom

¹⁶ cić koristi – radi koristi

¹⁷ sad na jednom gine misti / za stupajim pricijeh vila – sad trunu na jednome mjestu, jureći za opakim ženama

¹⁸ u ispraznoj lasti – u ispraznim užiticima

16. Na kojemu je stilskom sredstvu utemeljen Ljubdragov monolog?

- A. na antitezi
- B. na eufemizmu
- C. na gradaciji
- D. na hiperboli

(1 bod)

17. U kojemu je od sljedećih primjera naznačen temeljni motiv *Dubravke*?

- A. *Ah, sad poznam da ne vara
u sudu se tko govori
da koliko svijet se stara,
toliko je huđi i gori.*
- B. *sad dubrava sva ne pase
što u mē doba jedan ima.*
- C. *Prije od ljudi sej Dubrave
koralj se je ribô u moru;*
- D. *Ali u ovemu svemu meni
pomoć je ufat zgar s visine
na dan ovi posvećeni
našoj slobodi od starine.*

(1 bod)

18. Koji je od sljedećih događaja iz cjeline djela u skladu s Ljubdragovim doživljajem novoga vremena?

- A. vjenčanje najljepšega pastira i najljepše pastirice
- B. Grdanovo potkupljivanje sudaca
- C. intervencija boga Lera
- D. slavljenje Dubrave

(1 bod)

19. Koju osobinu Ljubdrag pripisuje Zagorku?

- A. lakomislenost
- B. neobrazovanost
- C. nevjernost
- D. škrtost

(1 bod)

20. Što od sljedećega Ljubdrag iskazuje o mladima u prošlosti?

- A.** Ljubav im je bila važnija od rada.
- B.** Prihvaćali su savjete starijih.
- C.** Isprazno su živjeli.
- D.** Bili su rastrošni.

(1 bod)

KORACI DO REGISTRACIJE SEOSKOG TURIZMA NA OPG-u¹

S obzirom na porast broja vlasnika OPG-ova zainteresiranih za pružanje turističkih usluga u nastavku teksta navode se turističke i ugostiteljske usluge te uvjeti pod kojima se te usluge mogu pružati.

Turističke usluge OPG-a

Turističke usluge koje OPG može pružati radi odmora i rekreacije turista u sklopu svoje dopunske djelatnosti seoskog turizma, sukladno Zakonu o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20) jesu:

- sudjelovanje u poljoprivrednim aktivnostima: berba voća i povrća, ubiranje ljetine i sl.
- sudjelovanje u aktivnostima akvakulture
- lov i ribolov te prezentacija načina lova i ribolova
- vožnja kočijom, čamcem, biciklom, jahanje, pješaćenje i slične aktivnosti
- aktivnosti aktivnog i pustolovnog turizma (uz posebne uvjete i certifikate/uvjerenja propisane za te aktivnosti)
- iznajmljivanje prostora, sredstava, pribora i opreme
- iznajmljivanje prostora za izlet i piknik
- provođenje programa kreativnih i edukativnih radionica vezanih za poljoprivredu, akvakulturu, tradicijske obrte i sl.
- prezentacija poljoprivrednog gospodarstva, lovišta i šuma te prirodnih i kulturnih vrijednosti u okviru njih
- posjeti etnodbirkama i sl.

Za navedene turističke usluge nije potrebna posebna registracija, nego se one pružaju u sklopu upisanih dopunskih djelatnosti u Upisniku OPG-a.

SPECIFIČNE TURISTIČKE USLUGE OPG-a

Kod pružanja turističkih usluga aktivnog i pustolovnog turizma i za organizaciju manifestacija koje uključuju takve aktivnosti propisani su posebni uvjeti te posjedovanje certifikata/uvjerenja koje izdaje Stručno povjerenstvo pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. U slučaju neposjedovanja istog može se angažirati osoba koja ima odgovarajuće domaće ili strano uvjerenje, odnosno certifikat kojim se utvrđuje sposobnost i razina vještine obavljanja aktivnosti. OPG može pružati i pojedine usluge turističke agencije, i to kod pružanja turističkih usluga aktivnog i pustolovnog turizma. Za goste koji koriste usluge smještaja mogu se pružati usluge izleta i turističkog transfera, uz ispunjavanje uvjeta propisanih za turističku agenciju, i to za najviše 50 turista istodobno.

¹ OPG – obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

UGOSTITELJSKE USLUGE OPG-a

Ugostiteljske usluge koje OPG može pružati sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20) jesu:

1. pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka iz pretežito vlastite proizvodnje za najviše 80 gostiju istodobno
2. usluživanje (kušanje) mošta, vina, voćnih vina, drugih proizvoda od vina i voćnih vina, jakih alkoholnih i alkoholnih pića te domaćih narezaka iz vlastite proizvodnje u uređenom dijelu stambenog ili gospodarskog objekta, u zatvorenom, natkrivenom ili na otvorenom prostoru za najviše 80 gostiju istodobno
3. smještaj u sobi, apartmanu, ruralnoj kući za odmor do najviše 10 soba, odnosno za 20 gostiju istodobno, a u taj se broj ne ubrajaju pomoćni kreveti
4. smještaj u kampu i/ili kamp-odmorištu s ukupno najviše 10 smještajnih jedinica, odnosno za 30 gostiju istodobno, u taj broj ne ubrajaju se djeca do 12 godina starosti
5. kapacitet u objektu za robinzonski smještaj određuje se prema broju gostiju koji mogu sigurno boraviti u njemu.

Usluge se mogu pružati u više vrsta objekata do ukupno 80 gostiju istodobno. Iznimno se usluge mogu pružati i za više od 80 osoba radi organiziranja prigodnih tradicijskih proslava i manifestacija, najviše deset puta tijekom kalendarske godine, uz obvezu prijave mjesno nadležnom uredu središnjeg tijela državne uprave nadležnog za inspekcijske poslove u području ugostiteljstva, tri dana prije događaja. Gostima koji koriste navedene smještaje mora biti omogućeno korištenje usluge pripremanja i usluživanja jela, pića i napitaka (doručak ili polupansion ili puni pension) iz pretežito vlastite proizvodnje. Objekti ili zemljište (za kamp) u kojima se pružaju usluge na OPG-u moraju biti u vlasništvu, moraju ispunjavati uvjete sukladno posebnim propisima kojima se uređuje gradnja te ispunjavati minimalne uvjete za vrstu i uvjete za kategoriju.

Prilagođeno prema: www.savjetodavna.hr

21. Kojim je funkcionalnim stilom napisan polazni tekst?

- A. administrativnim
- B. književnoumjetničkim
- C. publicističkim
- D. razgovornim

(1 bod)

22. Koja je namjena polaznoga teksta?

- A. popularizirati turističke usluge OPG-a
- B. potaknuti vlasnike OPG-a da ponude turističke usluge
- C. propisati ograničenja OPG-a pri pružanju turističkih usluga
- D. predstaviti vlasnicima OPG-a mogućnosti pružanja turističkih usluga

(1 bod)

23. Koja je od sljedećih aktivnosti zakonski dopuštena OPG-u?

- A. OPG za skupine od 100 gostiju priprema tradicijsku proslavu 12 puta godišnje.
- B. OPG prevozi na turističko odredište skupinu od 70 ljudi koji nisu smješteni u OPG-u.
- C. OPG u svojem kampu smješta onoliko gostiju koliko ih je sigurno smjestiti.
- D. OPG organizira izlet za 35 osoba koje su smještene u objektu OPG-a.

(1 bod)

24. Za koju je od sljedećih djelatnosti OPG-a potreban certifikat o sposobnosti za provođenje aktivnosti?

- A. za vožnju kajakom na divljim vodama
- B. za prezentaciju načina ribolova
- C. za berbu voća i povrća
- D. za kušanje vina

(1 bod)

25. Što od sljedećega u poslovanju OPG-a zakonodavac želi umanjiti?

- A. veliku zaradu OPG-a
- B. veliki broj ljudi na malome prostoru
- C. prodaju proizvoda koje OPG ne proizvodi
- D. broj djelatnosti kojima se ne ostvaruje profit

(1 bod)

Trebaju li djeca sportaši imati različitu prehranu od ostale djece?

Sportska prehrana treba biti dobro organizirana i planirana, raznovrsna, a naglasak je na zadovoljenju većih energetske i hranjivih potreba sportaša te na redovitoj hidrataciji u odnosu na ostalu djecu. Dnevne energetske potrebe djece sportaša samo su nešto veće od energetske potreba ostale djece, no kod adolescenata sportaša mogu narasti i do 4000 kcal/dan ovisno o vrsti sporta. Nema jednostavnih metoda kojima se mogu odrediti točne dnevne energetske potrebe, već će pravilan rast, stanje uhranjenosti i dobro zdravlje biti dobar pokazatelj u određivanju dnevnog unosa energije.

Uravnoteženom i raznovrsnom prehranom s pet ili šest dnevnih obroka potrebno je raspodijeliti sve hranjive tvari (bjelančevine, masti, ugljikohidrate, vitamine, minerale, vodu) tijekom dana. Unos ugljikohidrata treba prilagoditi dnevnim potrebama potrošnje energije. Povećani unos ugljikohidrata preporučuje se za vrijeme natjecanja i opterećenijih treninga te u vrijeme oporavka. Na primjer, tijekom intenzivnijih treninga, dužih od 1 sat, prehrana treba biti bogata složenim ugljikohidratima raspoređenim u svakom obroku, kako bi se osigurala dovoljna količina energije potrebne za smanjenje umora, održavanje sportskih izvedbi i odgovarajući oporavak nakon treninga. Tijekom lakših treninga ili u dane odmora potrebno je manje ugljikohidrata zbog manjih energetske potreba. Preporučuje se jesti hranu koja sadrži složene ugljikohidrate (integralne žitarice, povrće, mahunarke, voće, orašasto voće i sjemenke) te svakako izbjegavati industrijske proizvode s jednostavnim ugljikohidratima (grickalice, pekarske proizvode, kekse, kolače, slatkiše, zaslađene napitke i sl.). Tijelo može pohraniti samo ograničenu količinu ugljikohidrata, stoga je važno u svakom obroku imati dobar izvor složenih ugljikohidrata kako bi se nadopunilo potrošenu energiju. Potrebe za unosom bjelančevina kod sportaša nešto su veće, ali je jako važno da ih se dobro rasporedi tijekom dana. To znači da u svakom obroku treba biti dobar izvor bjelančevina (jaja, mlijeko i mliječni proizvodi, manje masno meso, riba, grahorice, orašasto voće). Dovoljna količina bjelančevina važna je za dobar oporavak mišića, rast i razvoj te pravilno funkcioniranje organizma. Bjelančevine i ugljikohidrati važni su za oporavak nakon treninga i natjecanja, a mogu se konzumirati mlijeko i mliječni proizvodi, jogurt s voćem, povrće s mesom, koji omogućuju bolji oporavak. Unos masti važan je kao dodatni izvor energije uz ugljikohidrate. Njih treba imati u prehrani u rasponu od 20 do 35 % ukupnog dnevnog unosa energije, od toga ne više od 10 % ukupne energije od zasićenih masti i transmasti (npr. masnoće u mesu, mliječni proizvodi, pržena hrana, industrijski prerađeni proizvodi, keksi, pekarski proizvodi). U prehrani je bolje imati izvore nezasićenih masnoća poput maslinova ulja, orašastog voća, sjemenki lana, chia, suncokreta i buče te plave ribe, smanjiti unos zasićenih masti (svinjska mast, maslac, masno meso, masni mliječni proizvodi – sir) te izbjegavati transmasti (očvrsnute biljne masti, margarin, pekarski proizvodi, keksi i sl.). Omega-3 masne kiseline (plava riba, sjemenke lana, chia, orašasto voće) mogu pomoći ne samo u pravilnom rastu i razvoju te dobrom zdravlju, nego kao dobar izvor dodatne energije, važne za određene sportove. Sportaši imaju nešto veće potrebe za unosom različitih vitamina i minerala, ali se oni unose dovoljno raznovrsnom i dobro planiranom prehranom. Sportaši ipak trebaju nešto više željeza, kalcija i vitamina D, no prehrana bogata mliječnim proizvodima, mesom, ribom, jajima, orašastim voćem, povrćem i voćem, sjemenkama te integralnim žitaricama omogućit će njihovu dovoljnu količinu.

Pokazalo se da je korištenje proteinskih pripravaka neopravdano i nepotrebno u smislu sportskih izvedbi i da može predstavljati i određeni zdravstveni rizik za djecu sportaše, stoga se ne preporučuje njihovo korištenje. Ne preporučuje se korištenje zaslađenih, gaziranih ili sportskih napitaka umjesto vode jer mogu dati nepotrebnu energiju (dovesti do debljanja). No, pravilno korištenje određenih sportskih napitaka može biti korisno tijekom dugih ili ljetnih treninga, ili tijekom oporavka, ali uz nadzor trenera i roditelja. Mlijeko, čokoladno mlijeko, prirodni voćni sok ili juha mogu biti korisna zamjena sportskim napitcima jer daju ugljikohidrate, tekućinu, elektrolite, bjelančevine te neke vitamine. Također nisu potrebni multivitaminski i slični dodaci prehrani ako je prehrana raznovrsna i dovoljna s obzirom na potrebe.

Za djecu sportaše i roditelje važno je dobro organizirati prehranu i hidrataciju. Zapravo, dobro organizirana i planirana prehrana pomoći će dobrom zdravlju i roditelja te ostalih ukućana.

Prilagođeno prema: skolica-prehrane.rijeka.hr/tjelesna-aktivnost/sport-i-prehrana/

26. Kojim je stilom napisan polazni tekst?

- A. administrativnim
- B. književnoumjetničkim
- C. razgovornim
- D. znanstveno-popularnim

(1 bod)

27. Koja je namjena polaznoga teksta?

- A. potaknuti mlade sportaše da izbjegavaju industrijski prerađenu hranu
- B. ponuditi roditeljima i trenerima program prehrane mladih sportaša
- C. dati čitateljima smjernice za pravilnu prehranu mladih sportaša
- D. upozoriti čitatelje na opasnosti uzimanja dodataka prehrani

(1 bod)

28. Koju od sljedećih namirnica autor teksta preporučuje kao dominantan izvor dnevnih energetske potrebe?

- A. integralnu tjesteninu
- B. maslinovo ulje
- C. energetske napitke
- D. plavu ribu

(1 bod)

29. Koja se od sljedećih namirnica preporučuje za oporavak organizma nakon tjelesnoga napora?

- A. čokoladno mlijeko
- B. keks
- C. margarin
- D. sjemenke lana

(1 bod)

30. Koji je najbolji način da se zadovolje potrebe mladih sportaša za mineralima?

- A. raznovrsno se i redovito hraniti
- B. pojačati unos nezasićenih masnoća
- C. uzimati multivitaminske napitke pod nadzorom
- D. jednostavne ugljikohidrate zamijeniti složenima

(1 bod)

II. Književnost

Zadatci bez polaznoga teksta

Zadatci višestrukoga izbora

U zadatcima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

31. U kojemu je od sljedećih stihova motiv mjeseca prikazan sinestezijom?

- A. *I vidi se tihi mjesec
Gdje lagano tone gaju*
- B. *Divna je bašta — njoj u srijedi
Cjeliva mjesec mramor blijedi*
- C. *Kružim. Vergl diže buku.
Mjesec nasred neba sja.*
- D. *Mjesec na skeli
Kao ličilac trošnu kuću bijeli.*

(1 bod)

32. Kojoj pjesničkoj vrsti pripada sljedeća Marcijalova pjesma?

*Sav mi Rim moje pjesme i hvali i voli i pjeva;
U svakom krilu sam ja, u svakoj ruci sam već.
Netko crveni il' blijedi il' zapanjen dršće il' mrzi.
Neka ih! Pjesmice te sad mi se sviđaju tek.*

- A. ditirambu
- B. elegiji
- C. epigramu
- D. odi

(1 bod)

33. U kojemu se od sljedećih dramskih djela odigrava postupak predstave u predstavi?

- A. u *Antigoni*
- B. u *Dubravki*
- C. u *Gospodi Glembajevima*
- D. u *Hamletu*

(1 bod)

34. Za koje je književno razdoblje karakterističan stilski postupak končeta?

- A. za srednjovjekovnu književnost
- B. za barok
- C. za klasicizam
- D. za romantizam

(1 bod)

35. Na koje se književno razdoblje odnose sljedeće riječi Pavla Pavličića?

Umjetnost se, naime, ako hoće uopće biti umjetnost, ne smije zanimati zbiljom, a ako k tome još želi biti i vrijedna, mora svoj negativni stav prema njoj i vidljivo pokazati.

- A. na renesansu
- B. na klasicizam
- C. na realizam
- D. na modernizam

(1 bod)

36. Za koji je književni stil karakterističan sljedeći opis?

Pijan od vrućine izgarao je žut ljetni dan. Stara se ulica savinula, kuće nagnule, stakla se u prozorima zapalila. Sjene iznakažene, razvučene, lome se o zidove. Časovi puze. Zalijepili se. Listovi dršću neurastenično. Krovovi sklopljeni, kao krila velikih ptica, a kugla na tornju zažarila se kao žeženo zlato.

- A. za romantičarski
- B. za realistički
- C. za impresionistički
- D. za ekspresionistički

(1 bod)

37. Koji su od sljedećih likova u antitetičkome odnosu?

- A. Raskolnikov i Sonja Marmeladova
- B. Lucija i Valpurga Stipančić
- C. Antigona i Kreont
- D. Hamlet i Horacije

(1 bod)

38. O komu Maestro govori Melkioru u sljedećemu primjeru iz romana *Kiklop*?

Morate znati, njezina je naobrazba minimalna. Kad se upoznate, ona će vas možda pitati što to znači „egzemplar”. Ona ništa ne zna.

- A. o Aciki
- B. o Emi
- C. o Enki
- D. o Vivijani

(1 bod)

39. S kojim je književnim djelom uspostavljena intertekstualna veza u sljedećemu primjeru iz *Posljednjih Stipančića*?

Pa tako ti je on i ovdje našao jednu Lauru, a ta ovdašnja Laura nije meni ni bliže ni dalje od moje sestre jedinice.

- A. s Goetheovim *Patnjama mladog Werthera*
- B. s Baudelaireovim *Cvjetovima zla*
- C. sa Shakespeareovim *Hamletom*
- D. s Petrarčinim *Kanconijerom*

(1 bod)

40. Tko od sljedećih likova u romanu *Zločin i kazna* socijalno motivira Raskolnikovljeve postupke?

- A. Marmeladov
- B. Porfirij Petrovič
- C. Razumihin
- D. Svidrigajlov

(1 bod)

41. Koje je od sljedećih književnih djela podijeljeno na činoe?

- A. *Dubravka* Ivana Gundulića
- B. *Kanconijer* Francesca Petrarce
- C. *Patnje mladog Werthera* Johanna Wolfganga Goethea
- D. *Smrt Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića

(1 bod)

42. Koji od sljedećih primjera iz *Prijana Lovre* ima i ulogu iznošenja Šenoina književnoga programa?

- A. – *Vi umijete brzo, gospodine! nu ne protivim se vašoj logiki jer me može zabavljati. Književnik ste i ne pišete, koliko je meni znano, gramatike; znat ćete dakle i sa ženskom govoriti.*
- B. *Naš vrijedni župnik, kako je velik rodoljub, kupuje sve hrvatske knjige i novine te ih šalje redovito meni već od više godina. Ja najvolim čitati pripovijetke te sam, hvalu bogu, silu toga u raznim jezicima pročitala, dakako i hrvatski.*
- C. – *Ne nadajte se, gospodo moja, da ću vam dokazati pričicu, složenu po pravilima umjetnosti; ne mislite da ću dozivati u pomoć oštru dosjetljivost ili bujnu maštu. Nipošto. Što vam evo kazujem, živa je i prosta istina.*
- D. *Veselo je tu bilo i preveselo. Ne bijaše to pijanka njemačkih đaka, ne ozivahu se tu blatne pjesme. Tu se deklamirale pjesme, čitali sastavci, pjevalo u četvero, nazdravljalo po običaju hrvatskom sve u slozi i ljubavi.*

(1 bod)

III. Hrvatski jezik

Zadatci višestrukoga izbora

U zadacima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

43. Koja je od sljedećih riječi pravopisno **netočna**?

- A. liječenje
- B. liječnik
- C. lijek
- D. lijekovit

(1 bod)

44. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova?

- A. Ideja o osnivanju Svetoga rimskog carstva njemačke narodnosti, feudalne države od 962. do 1806. godine, potekla je od Karla Velikoga.
- B. U razdoblju Hrvatskoga narodnog preporoda izlazio je književni časopis *Zora Dalmatinska*.
- C. U mjestu Prvić-Luka može se posjetiti Memorijalni centar „Faust Vrančić”.
- D. U Narodnim novinama objavljen je novi Poslovnik Hrvatskoga Sabora.

(1 bod)

45. Koji je frazem u bliskoznačnome odnosu sa značenjem sljedeće rečenice?

Misleći da pomažu, roditelji ponekad odmažu svojoj djeci.

- A. podmetnuti trojanskoga konja
- B. bacati bisere pred svinje
- C. učiniti medvjedu uslugu
- D. razriješiti gordijski čvor

(1 bod)

46. Koja je riječ u sljedećemu tekstu supodređenica/kohiponim imenice *jabuka*?

Hrani se u naše vrijeme posvećuje sve više pozornosti. U zdravoj prehrani važnu ulogu ima voće, posebno ono sezonsko, stoga razmislite o domaćoj jabuci kao zdravome međuobroku, a sigurno nećete pogriješiti ni ako odaberete šljivu.

- A. hrana
- B. voće
- C. međuobrok
- D. šljiva

(1 bod)

47. U kojoj od sljedećih rečenica **nije** upotrijebljen pleonazam?

- A. Nužno je razgovarati o potencijalnim promjenama u sustavu.
- B. Dana 27. ožujka održali smo sastanak s dobavljačima.
- C. Cijeli je život vozio maleni autić talijanske proizvodnje.
- D. Izišao je van čim je začuo lavež susjedova psa.

(1 bod)

48. Koja je sintagma u sljedećoj rečenici nesročna atributna sintagma?

Ljetos sam u mreži za ležanje pročitao izvrstan članak.

- A. ljetos sam pročitao
- B. pročitao sam na klupi
- C. u mreži za ležanje
- D. izvrstan članak

(1 bod)

49. Koja je od sljedećih zavisnosloženih rečenica subjektna rečenica?

- A. Čitam japanske autore da bih bolje upoznao japansku kulturu i društvo.
- B. U njoj prepoznavamo potrebu da svima pokaže svoju genijalnost.
- C. Dogodi se da prevoditelji urednicima preporuča neki naslov.
- D. Polako je shvatila da će joj se sav uloženi trud isplatiti.

(1 bod)

50. Koja je od sljedećih rečenica gramatički točna?

- A. U tim pismima odaslanima na razne adrese vojevao je zapravo protiv pisanja romana.
- B. Posebno izaslanstvo zaputilo se u Carigrad s pismima napisana još prije dva tjedna.
- C. U pismu caru Petar je iznio probleme sa svojim podanicima nastalih zbog rata.
- D. Ta je situacija prikazana Jurjevim pismom namijenjenom Mukiju.

(1 bod)

51. U kojoj je od sljedećih rečenica izravni objekt?

- A. Sanjao je o njoj.
- B. Mislio je na nju.
- C. Zahvalio joj je.
- D. Vidio ju je.

(1 bod)

52. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ točno upotrijebljena?

- A. Nismo došli s nikakvim lošim namjerama.
- B. Kao da je sve vrijeme svijeta bilo stalo.
- C. Stigao je trenutak kojega sam čekala.
- D. Otvorite vaše udžbenike iz biologije.

(1 bod)

53. Koje je značenje podcrtanoga izraza u sljedećoj rečenici?

Djeco draga, ne padam ja na krokodilske suze!

- A. suze suosjećanja
- B. neiskrene suze
- C. suze radosnice
- D. plač bez suza

(1 bod)

54. Koja je imenica u sljedećoj rečenici u genitivu?

I našega je borca iznenadilo što je u napetoj završnici uspio prošlogodišnjega prvaka skinuti s trona.

- A. borca
- B. završnici
- C. prvaka
- D. trona

(1 bod)

55. Koja je od sljedećih riječi nastala tvorbenim sufiksom *-ast*?

- A. gorkast
- B. kiselkast
- C. sivkast
- D. svilenkast

(1 bod)

56. U kojoj je od sljedećih riječi provedeno i jednačenje po zvučnosti i jednačenje po mjestu tvorbe?

- A. beskrajan
- B. beščastan
- C. bezvučan
- D. beživotan

(1 bod)

57. Na koga se odnosi riječ *Az* iz teksta *Bašćanske ploče* u sljedećemu primjeru?

Az, v ime Otca i Sina i Svetago Duha.

- A. na opata Držihu
- B. na opata Dobrovita
- C. na kneza Kosmata
- D. na poslanika Jakova

(1 bod)

Zadatak višestrukoga izbora s nadopunjavanjem

U zadatku višestrukoga izbora s nadopunjavanjem (58.1. – 58.5.) samo je **jedan** odgovor točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

U zadatku višestrukoga izbora s nadopunjavanjem moguće je ostvariti 5 bodova.

- 58.** Američki (1.) _____ dužnosnici oštro su reagirali zbog izraelske probe rakete (2.) _____ američkoga vojnog broda koji se nalazio u Sredozemnome moru, piše u srijedu izraelski tisak. „Bilo je to preblizu za raketu koja nije vrlo precizna”, prenosi izraelski dnevnik *HaAretz* izjavu američkoga glasnogovornika. „Točno je da glava rakete nije bila aktivna, ali je raketa i dalje mogla napraviti popriličnu rupu u tijelu broda i prouzročiti (3.) _____.” Amerikanci su posebno zabrinuti (4.) _____ se zna da su još dva američka nosača zrakoplova bila na putu za Izrael na najavljene zajedničke vojne vježbe. Vijest je odmah (5.) _____ i do britanskih saveznika, koji su izrazili zabrinutost.

58.1.

- A. bitni
- B. snažni
- C. veliki
- D. visoki

(1 bod)

58.4.

- A. zbog toga što
- B. radi toga što
- C. budući da
- D. zato jer

(1 bod)

58.2.

- A. nedaleko kod
- B. nedaleko od
- C. nedaleko do
- D. nedaleko

(1 bod)

58.5.

- A. doprela
- B. doprijela
- C. doprjela
- D. doprla

(1 bod)

58.3.

- A. njegovim uništenjem
- B. njegovom uništenju
- C. njegovu uništenju
- D. njegovo uništenje

(1 bod)

Prazna stranica

Prazna stranica